

BBABAC 5 – BACHELOROPPGAVE MED FORSKNINGSMETODE

I hvilken grad kan avvisning være en faktor til rekruttering inn i destruktive gjengmiljø for ungdom?

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i barnevern

UIS mai 2022

Kandidatnummer: 5134

Antall ord: 11646

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING.....	s.3
1.1. Bakgrunn for tema.....	s.3
1.2. Presentasjon av problemstilling.....	s.4
1.3. Begrepsavklaringer.....	s.4
1.4. Formål med oppgaven.....	s.7
2. FAGLIG KUNNSKAP.....	s.8
2.1. Bowlby og Ainsworth tilknytningsteori.....	s.8
2.2. Baumeister og Leary.....	s.10
2.3. Banduras sosial- kognitive læringsteori.....	s.12
3. METODE.....	s.13
3.1. Valg av metode.....	s.13
3.2. Litteraturstudie som metode.....	s.14
3.3. Datainnsamling.....	s.15
3.4. Analyse ved hjelp av oversiktstabell	s.17
3.5. Studiens troverdighet.....	s.20
4. DISKUSJON AV FUNN.....	s.21
4.1. Opplevd avvisning.....	s.22
4.2. Trussel mot grunnleggende psykologiske behov.....	s.22
4.3. Kroppslige og emosjonelle reaksjoner på grunn av avvisning.....	s.23
4.4. Ulike måter å håndtere avvisning på	s.24
4.5. Rekruttering inn i destruktive gjengmiljø.....	s.27
4.6. Strategier- årsaksforklaring.....	s.29
4.7. Veien videre.....	s.30
4.8. Mulige begrensninger.....	s.31
5. AVSLUTNING.....	s.32
6. LITTERATURLISTE.....	s.33
7. VEDLEGG.....	s.36

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn for tema

Hvordan har det seg at ungdom som bor i ett av verdens mest velstående og trygge land rekrutteres inn i destruktive gjengmiljø, når de har alle muligheter til å la seg engasjere i konstruktive miljø? Årsakene til at ungdom trekkes inn i destruktive gjengmiljø kan være mange og komplekse, men én faktor som skiller seg ut er avvisningsproblematikk (Leary, 2015)

Min nysgjerrighet for destruktive miljø kom i ung alder. I barneårene var favorittleken min «politi og tyv», hvor jeg foretrakk å være politi. Helt siden jeg var fem år drømte jeg om å bli politi. Med alderen innså jeg at det var flere elementer ved polityrket enn å «fange tyver», jeg begynte å se større på det. Fra jeg var omtrent 10år gammel var min egen storebror endel av et destruktivt gjengmiljø. Jeg synes det var synd at min storebror, han jeg så opp til, og som jeg synes var verdens snilleste og mest omtensomme skulle være endel av et destruktivt miljø. Jeg følte ikke han passet inn i destruktive miljø, men selv opplevde han å ikke bli akseptert i konstruktive miljø. Nå under studietiden min, og med jobberfaring har interessen min for avvisningsproblematikk og destruktive gjengmiljø vokst ytterligere. Jeg har sett ungdom som opplever avvisning, og jeg har sett at de kan reagere veldig forskjellig. Jeg har sett at livet i et destruktivt gjengmiljø kan ha store kulturelle, sosiale og psykologiske konsekvenser for dem som er i det. For meg er det veldig interessant å forstå pullfaktorene innenfor destruktive gjengmiljø, samt betydningen av avvisning som en faktor til rekruttering inn i destruktive gjengmiljø.

I denne oppgaven skal jeg ta utgangspunkt i min nysgjerrighet for hvordan avvisning føles for ungdom, årsaker til at de reagerer ulikt og hvordan avvisning kan være en faktor til rekruttering inn i destruktive gjengmiljø. Oslo politidistrikt har siden 2016 satt i gang en modell som jobber med rus og kriminalitetsforebyggende arbeid blant barn og unge i Oslo politidistrikt, kalt SaLTo-modellen (Sammen Lager vi et Trygt Oslo). Ser vi på SaLTo sine rapporter fra 2016 til dags dato, ser vi en økning på gjengdannelse og voldshandlinger blant ungdom i Oslo. (Oslo kommune, u.å.).

I arbeid med barn og unge er dette relevant å snakke om, og veldig nyttig å ha kjennskap til om vi skal kunne være en støtte og hjelp for ungdommene som opplever avvisning. Ifølge SaLTo sine rapporter ser man en økende tendens til rekruttering av ungdom inn i destruktive

gjengmiljø (Oslo kommune, u.å.), og det er ikke urimelig å anta at avvisning kan være en av faktorene til dette. For å komme i den beste posisjonen for å forebygge og forhindre rekruttering av barn og ungdom inn i destruktive gjengmiljø vil det være nyttig å ha kunnskap om hvordan avvisning føles, hvilke strategier ungdom kan ta i bruk når de opplever avvisning, og hvordan disse strategiene kan legges til rette for rekruttering inn i destruktive gjengmiljø.

1.2 Presentasjon av problemstilling

Ifølge Tetzchner (2019) er ungdom blant de som er mest sensitive for avvisning, blant annet fordi de forstår sin identitet i relasjon med andre (Tetzchner, 2019). Ungdom kan oppleve avvisning i flere ulike kontekster, og fra forskjellige mennesker. Noen eksempler kan være vold i hjemmet fra tilknytningspersoner, sarkasme fra lærere, klassekamerater som utestenger, mobbing fra lagkamerater i organisert aktivitet etc. På bakgrunn av min nysgjerrighet på destruktive gjengmiljø velger jeg å sette søkelys på om, og eventuelt hvordan avvisning kan være en rekrutteringsfaktor.

Min problemstilling blir derfor: I hvilken grad kan avvisning være en faktor til rekruttering inn i destruktive gjengmiljø for ungdom?

I denne oppgaven vil jeg se på årsakene til at ungdom kan reagere ulikt på avvisning. Jeg vil se på de ulike strategiene ungdom kan ta i bruk når de opplever avvisning, og se på hvilke pullfaktorer det er i destruktive gjengmiljø som avviste ungdommer kan finne attraktive.

1.3 Begrepsavklaringer

Under begrepsavklaringer kommer jeg til å definere noen sentrale begreper som er relevante, og viktige for å forstå handlingen i denne oppgaven.

1.3.1 Behov

Maslow beskriver behov som de prosessene i individet som aktiverer handling. (Madsen, 1981). Når vi beskriver behovsbegrepet er det viktig å presisere at behovene oftest er forskjellig fra individ til individ. Maslow deler menneskers behov inn i fem klasser. Først har vi de fysiologiske behovene, som behov for mat, drikke og søvn. Deretter kommer sikkerhetsbehovet, med blant annet behov for sikkerhet, stabilitet og beskyttelse. Nummer tre er våre sosiale behov, hvor vi har behov for kjærlighet og tilhørighet. Nest sist kommer behovet for anerkjennelse, det går ut på behov for å prestere, status og selvaktelse. Helt på

toppen finner vi behovet for selvrealisering. Selvrealiseringsbehovet er i følge Maslow det mest betydningsfulle behovet, fordi det er ved dette behovet mennesket opplever personlig vekst og utvikling. (Madsen, 1981)

1.3.2. Motivasjon

Motivasjon kan bli beskrevet som de faktorene i mennesket som vekker, kanalisere og vedlikeholder atferd i retning mot et mål (Hein, 2009). For å bedre forstå begrepet motivasjon kan vi se på Abraham Maslows behovspyramide. Behovspyramiden illustrerer et hierarki av behov vi mennesker har. Grunntanken i behovspyramiden er at all atferd er betinget av behov, eller udekket behov. Dette betyr at motivasjon som regel kommer fra våre psykologiske drivkrefter og behov. (Maslow, 1987)

1.3.3. Anerkjennelse

Begrepet anerkjennelse betyr ifølge nasjonal digital læringsarena; å akseptere eller godkjenne noe som gyldig. Anerkjennelse handler om å akseptere, respektere og å godta et individ for det det er. Anerkjennelse kan bli gitt i form av et smil, en positiv kommentar, et varmt blikk og det fører til bekreftelse. Anerkjennelse har betydning for både selvtilliten og selvfølelsen. (Stai, 2020) En kjent person når det kommer til anerkjennelse er Axel Honneth. I følge Honneth handler anerkjennelse om tre deler: den affektive oppmerksomheten (kjærlighet), den kognitive respekten som man gir og mottar (rettsforholdet), og til slutt den sosiale verdsettelsen (solidaritet) (Andersen & Kaspersen, 2013.)

1.3.4. Gjeng og gjengens pullfaktorer

Inger Lise Lien er en anerkjent sosialantropolog som har forsket mye på gjengkriminalitet. I 2011 utga hun boken «I bakvendt land- kriminelle liv». I boken definerer hun en «gjeng», som en gruppe med flere personer som organiserer seg sammen. En klikk som holder sammen og arbeider for, og mot det samme. Hun gir eksempler på kriminelle gjenger som de såkalte A- og B-gjengene, Young Guns og Hells Angels. (Lien, 2011) Noen kan også referere til en gjeng som for eksempel en guttegjeng på 3-4 stykker på 12-år som driver med butikkyveri. I denne oppgaven vil jeg snakke om gjeng i en større forståelse, slik som Lien gjør i sin bok. Jeg vil snakke om gjeng som et visst antall mennesker, der kriminalitet er legitimt, man aksepterer det og begår det. I gjenger har vi noe som kalles *pullfaktorer*. Lien beskriver pullfaktorer som ulike ressurser som det er mulig å tilegne seg innenfor en kriminell livsstil (Lien, 2011) Det er pullfaktorene som kan hente personer fra risikozonen og inn til et

destruktivt gjengmiljø. Pullfaktorene kan ses på som en fellesbetegnelse for alle faktorene som gjør gjengmiljøet attraktivt.

1.3.5. Avvisning

Avvisning kan være vanskelig å definere av spesielt to grunner: den første grunnen er at avvisning er knyttet til aksept. Både aksept og avvisning kommer i ulike grader og varianter, men dette har vi ikke noe språk for. Det ville vært vanskelig å forstå hva noen mente med «jeg er halvveis avvist», eller «de aksepterer meg noen ganger». Likedan når folk avviser eller aksepterer noen, er det ofte subjektive evalueringer, noe som kan gjøre det komplisert og forvirrende. Noen kan tenke inni seg «jeg aksepterer ikke deg», men det ville vært ubehagelig å si det direkte til en person. Det kan også skje at noen ekskluderer (avviser) noen de i grunnen aksepterer, men bare fra én spesifikk sosial kontekst. Den andre grunnen handler om at folk kan føle og oppføre seg avvist uansett om de egentlig vet at den andre personen anerkjenner og aksepterer dem. (Leary et al., 2006.) For eksempel om en 13 år gammel gutt ikke blir valgt som førstemann på fotballaget, vil han kunne føle seg avvist, likevel om han er endel av laget. Leary (2015) sier at avvisning handler om at man ikke blir akseptert og relasjonelt verdsatt. Avvisning kan føre til flere sterke og vonde følelser, fordi det er såpass grunnleggende i menneskers natur å bli akseptert, verdsatt og å få være endel av fellesskapet. Avvisning kan skape negative følelser som aggresjon, skam, sinne, skyld, ensomhet, men også positive følelser som motivasjon. (Leary, 2015)

1.3.6. Destruktive strategier og destruktive miljø

Destruktive strategier er all atferd som går imot samfunnets normer og regler. Man kan si at de som velger destruktive strategier handler uten omtanke for andre. Destruktive strategier kan gjøre situasjonen vanskeligere for enkeltpersonen, og noen eksempler er aggresjon, fiendtlighet, sinne, vold etc. Mens *destruktive miljø* legitimerer og støtter opp under denne atferden. (Skre, 2020)

1.3.7. Aggresjon

Aggresjon er et begrep som blir definert på utallige forskjellige måter. I dagligtalen blir begrepet brukt som et normativt begrep, noe som gjør det vagt og vanskelig å definere. Ifølge Leonard Berkowitz (1993) er aggresjon enhver fysisk eller verbal handling som har som intensjon å såre en annen person. Konsekvensen av aggresjon kan såre både fysisk, psykisk, sosialt eller finansielt. Albert Bandura sier at vi har en tendens til å kategorisere noen som

aggressive når de har en atferd som bryter med sosiale normer. (Berkowitz, 1993) Aggresjon er påvirket av biologi, psykologi, mellommenneskelige evner og kulturelle faktorer. Det som er viktig å vite når man skal definere aggresjon, er å vite at en person har langt flere aggressive følelser inni seg, enn det de handler på. Derfor er det viktig å ikke kun fokusere på de aggressive handlingene som blir utført, men også de følelsene og tankene som gir aggressive følelser. For om en person handler på de aggressive følelsene avhenger av vedkommende sitt psykologiske ståsted, miljøfaktorer og indre begrensninger. (Leary et al., 2006)

1.3.8. Konstruktiv atferd

Bierhoff (2002) forklarer begrepet konstruktiv atferd (prososial atferd) med positiv atferd som gjør at folk tilpasser seg og gjør slik at de blir akseptert, de gjør seg selv mer verdifull og prøver å øke deres egen relasjonelle verdi for andre. De gjør handlinger som styrker deres sosiale bånd. Det kan innebære å smigre, gjøre tjenester eller si og gjøre ting som får den andre personen til å føle seg viktig og verdifull. (Bierhoff, 2002) Det er flere trekk i atferden som er knyttet til konstruktiv atferd, for eksempel høflig, snill, hjelpsom, ydmyk, fin oppførsel og empatisk.

1.4. Formål med oppgaven

Formålet med denne oppgaven er å forstå hvordan avvisning føles for ungdom, og se på grunner til at de reagerer ulikt, samt se på i hvilken grad avvisning kan være en faktor på at ungdom rekrutteres inn i destruktive gjengmiljø. I denne oppgaven vil jeg skrive om ungdom som de i aldersspennet 12-22år, fordi det er disse SaLTO-arbeidet har som sin målgruppe. (Oslo Kommune, u.å.) For å forstå hvorfor noen ungdommer rekrutteres inn i destruktive gjengmiljø etter avvisning er det viktig å se på hvilke pullfaktorer som er i destruktive gjengmiljø. Det er viktig for oss som miljøterapeuter som skal jobbe med ungdom å forstå hvordan avvisning føles for ungdom, samt vite hvilke strategier ungdom kan velge å bruke når de opplever avvisning. Denne kunnskapen kan være til stor nytte i sosialfagligarbeid med ungdom, både for å kunne forebygge, men også for å vite hvordan en kan hjelpe når skaden allerede har inntruffet.

2. FAGLIG KUNNSKAP

I denne delen vil jeg ta for meg noen teorier som jeg mener er relevante, og som kan hjelpe meg med å belyse min problemstilling. Teoriene jeg har valgt å anvende er Bowlby og Ainsworths tilknytningsteori, Baumeister og Leary sine elementer rundt avvsningsproblematikk, og Banduras sosial- kognitive læringsteori. Jeg mener tilknytningsteori er viktig fordi tilknytningen kan ha stor betydning for hvordan ungdommen håndterer avvsnning, da det ofte er kvaliteten på tilknytningen som skaper grunnlaget for ungdommens emosjonelle og sosiale utvikling. Baumeister og Leary er sentrale fordi de fremhever flere sentrale elementer ved menneskets liv, samtidig som de har studert avvsningsproblematikk grundig. Jeg mener Banduras læringsteori er sentral fordi den viser hvordan mennesket lærer via observasjon, og hvordan personligheten blir til gjennom observasjon- og modellering, og dette kan ha stor betydning for ungdommens håndtering av avvsnning.

2.1 Bowlby og Ainsworths tilknytningsteori

Det er to personer som er veldig viktige når vi snakker om tilknytningsteori. Det er den engelske barnepsykiateren og psykoanalytikerens John Bowlby, som regnes som grunnleggeren av tilknytningsteorien, og hans kollega Mary Ainsworth, en canadisk barnepsykolog. Ainsworth og Bowlby definerer begrepet tilknytning som en varig indre representasjon av relasjonen til omsorgspersonen (Ainsworth et. Al., 2015) Denne relasjonen gjør at barnet ofte søker omsorgspersonens nærhet under stress og redsel, omsorgspersonen blir brukt som en trygg base. Tilknytning er en av menneskets sterkeste følelsesmessige relasjoner. Ainsworth påpeker at med alderen så blir tilknytning en del av individets personlighet, og har stor betydning for hvordan individet organiserer sitt indre liv. (Broberg et al., 2008) Indre liv eller indre arbeidsmodeller, omfatter det som foregår i hjernen, og det blir konstruert i samspill med omsorgspersonen(e) (Broberg et al., 2008)

2.1.1 Ainsworth sine tilknytningsmønstre

Mens Bowlbys studier viste at barns atferd er utforskende fra dag én, studerte Ainsworth mere barnets relasjon til omsorgspersonene, for det er relasjonen som kan si noe om tilknytningen. Videre er det kvaliteten på tilknytningen danner grunnlaget for hvordan barnet utvikler trygge eller utrygge relasjoner til sine omsorgspersoner. Barnets tilknytning til sine omsorgspersoner har stor betydning for hvordan barnets emosjonelle og sosiale fungering blir senere i livet, samt barnets evne til å knytte seg til andre. I min oppgave er det mest relevant å se på

konsekvensen av *utrygg tilknytning* og hvordan det påvirker barn- og ungdoms emosjonelle, sosiale og mellommenneskelig fungering. Før jeg går videre på konsekvensene av det, vil jeg kort beskrive de fire kategoriene av tilknytningsmønstre som Ainsworth utarbeidet i sin karriere.

For å studere barnets relasjon til omsorgspersonene benyttet Ainsworth seg av en metode kalt, *fremmedsituasjonen*. Den går ut på å se hvordan barnet balanserer behovet for beskyttelse og omsorg, med ønske om å utforske. (Ainsworth et. Al., 2015) Med metoden utarbeidet Ainsworth fire kategorier av tilknytningsmønstre; trygg, unnvikende, ambivalent og desorganisert. (Brandtzæg & Torsteinson, 2011)

- *Trygg tilknytning* dannes ved at omsorgspersonene er kjærlige, responsive, avpassende, stabile, tilgjengelige og aksepterende. Et barn med trygg tilknytning til sine omsorgspersoner vil utvikle en indre arbeidsmodell av seg selv som en person som er verd å bli elsket. Den trygge tilknytninger bidrar til at barnet er i stand til å regulere, gjenkjenne og å forstå sine egne følelser, som igjen bidrar til en god mental helse. (Brandtzæg & Torsteinson, 2011)
- *Utrygg/unnvikende*. Barn med unnvikende tilknytning nedtoner ofte sine uttrykk for tilknytningsbehov, siden deres omsorgsperson ofte avfeier barnet når han eller hun viser følelsesmessig sårbarhet og trenger nærhet og trøst. (Brandtzæg & Torsteinson, 2011)
- *Utrygg/ambivalent*. Når omsorgspersonene er mest opptatt av sine egne behov og sin egen usikkerhet, og er lite sensitiv overfor barnets følelser og mentale tilstand, og er mer opptatt av hvorvidt barnet verdsetter ham eller henne skapes en ambivalent tilknytning. Disse barna tar lett til gråten, og viser generelt raskere og sterkere uttrykk for sin fortvilelse. Barn med dette tilknytningsmønstret har generelt dårligere konsentrasjonsevne, blir lett distraheret, er lunefulle og føler seg ofte hjelpeløse. (Brandtzæg & Torsteinson, 2011)
- *desorganisert tilknytning* skapes ved at omsorgspersonen virker skremmende, for eksempel ved at de oppfører seg truende overfor barnet eller mishandler det. Når

barnet føler på omsorgspersonens skremmende atferd, kan det gi en implisitt oppfatning av at en selv er årsaken til foreldrenes atferd. Dette kan føre til at barnet opplever en sterk emosjonell uro. Den emosjonelle uroen kan komme til uttrykk ved at barnet gråter og smiler samtidig. (Brandtzæg & Torsteinson, 2011)

2.1.2 Konsekvenser for ungdom med en utrygg tilknytningsstil

Som nevnt ovenfor er det to grunntyper av utrygg tilknytning: unnvikende og ambivalent. Begge typene utrygg tilknytning har konsekvenser for ungdom, både på emosjonell, sosial og mellommenneskelig fungering. Både studier og litteratur viser at utrygg tilknytning har en sterk innvirkning på ungdommers funksjonsområder, i tillegg til at den kan føre til destruktiv atferd. Noen av konsekvensene for ungdommer med utrygg tilknytning blir beskrevet i boken til Tetzchner, «barne- og ungdomspsykologi».

Der beskriver han at utrygg tilknytning kan blant annet gi disse konsekvensene: (Tetzchner, 2019)

- dårligere jevnalderrelasjoner
- økt sannsynlighet for atferdsvansker
- internaliserende vansker og desorganisert tilknytning til eksternaliserende vansker
- generelt dårligere sosiale ferdigheter
- dårligere selvfølelse
- utvikler oftere angst og depresjon
- dysregulering og undertrykkelse av følelser
- negativ selvoppfatning
- mer mistenksomhet og oftere følelse av å bli feilbehandlet av andre
- høyere forbindelse med aggressiv atferd
- fiendtlighet

2.2 Baumeister og Leary

I vår tid er det særlig to pionerer verdt å nevne innenfor avvsningsproblematikk; Roy F. Baumeister, som er en amerikansk sosial psykolog, og forfatter og professor (i psykologi og nevrovitenskap) Mark R. Leary. Både sammen og hver for seg har de publisert flere verk som blant annet omhandler tema som avvsnning, tilhørighet, aksept, selvregulering, selvfølelse, motivasjon og aggresjon. Som nevnt i kapittel 2.1, er tilknytning en av menneskets sterkeste følelsesmessige relasjoner. Tilknytning kan være til omsorgspersoner, men også til andre, for

eksempel venner, øvrig familie, eller til et destruktivt gjengmiljø. Tilknytning henger tett sammen med begrepene tilhørighet og aksept, som Baumeister og Leary har skrevet mye rundt.

2.2.1 Tilhørighet og aksept

I 1995 utga Baumeister og Leary en artikkel som har blitt sitert over 30 000 ganger, kalt «*The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation*». I artikkelen beskriver Baumeister og Leary tilhørighet og aksept som helt essensielt i menneskets liv. Uten aksept og tilhørighet kan mennesket føle seg verdiløst og miste all motivasjon. Tilhørighet handler om at mennesket aktivt søker aksept, og ønsker en relasjon med andre mennesker. Siden både aksept og tilhørighet er såpass sterke og grunnleggende behov, er mennesket villig til å gå langt for å få disse behovene dekket. (Baumeister & Leary, 1995) Opplever ikke mennesket tilhørighet fra et fellesskap, kan det prøve andre fellesskap, for eksempel et destruktivt gjengmiljø. Slik er det med aksept også, blir man ikke akseptert av fellesskapet ved å være seg selv vil mennesket tilpasse seg ved å gjøre det som fellesskapet krever. Er det for eksempel et krav i en gjeng at man skal begå voldelige handlinger, så begår man voldelige handlinger for å bli akseptert. Dette er satt på spissen, men det er bare en illustrasjon på hvor langt mennesker, spesielt avviste mennesker er villige til å gå for å bli akseptert. (Baumeister & Leary, 1995)

Når Baumeister og Leary snakker om tilhørighet og aksept nevner de noen sentrale nøkkelementer. Det ene dreier seg om menneskets ulikheter. Hvor sterkt behovet for tilhørighet og aksept er veldig individuelt fra menneske til menneske (Baumeister & Leary, 1995). Har man et veldig sterkt behov for aksept og å føle tilhørighet prioriterer man gjerne fellesskapet og samholdet, da gjør nesten hva som helst for å forbli i tryggheten fellesskapet gir. Samtidig som man er villig til å gi mye og ofre mye for å bli akseptert og føle tilhørighet, risikerer man også mye smerte. For ved å søke aksept og tilhørighet risikerer man å bli avvist, og med avvisning følger mange vonde følelser som eksempelvis skam, sinne og sorg. (Baumeister & Leary, 1995) Et annet nøkkelement er at mennesket ikke ser på alle individer med lik relasjonell verdi for dem. Det gjør at det vil være viktigere for mennesker å føle aksept og tilhørighet av individer som de selv anser som verdifulle relasjoner, noe som også betyr at det vil være mer smertefullt å bli avvist fra disse også. (Baumeister & Leary, 1995)

2.2.2 *Selvfølelse*

Baumeister og Leary vektlegger også menneskets selvfølelse som et viktig behov. Å føle tilhørighet og bli akseptert for den du er bidrar til god selvfølelse. Selvfølelse forklares som en følelsesmessig opplevelse av ens egen identitet i et bestemt øyeblikk (Malt, 2020) I artikkelen til Baumeister og Leary (1995) blir det antatt at en stor del av selvfølelsen dannes via tilhørighet, men at selvfølelsen også kan komme fra sosial status. De viser for eksempel at individer som befinner seg på bunnen av hierarkiet er mer usikre og har en negativ opplevelse av seg selv, mens de som er på toppen er mer sikre og har en positiv opplevelse. (Baumeister & Leary, 1995) Det kan være flere faktorer som gir lav selvfølelse, for eksempel en utrygg tilknytningsstil, gjentatt avvisning eller mobbing. Lav selvfølelse kan gi mange ulike konsekvenser for den det gjelder, blant annet økt sårbarhet for avvisning, undervurderer egne ferdigheter, skamfølelse etc. (Baumeister & Leary, 1995)

Baumeister & Leary (1995) vektlegger i sin artikkel viktigheten av at mennesket føler tilhørighet, aksept og har en god selvfølelse. Mennesker er sosiale vesen som er avhengig av relasjoner som gjør at den enkelte føler seg sett, og at det igjen skaper en følelse av tilhørighet. Ved at man blir akseptert, og møtt med en holdning av positiv aktelse gir det grobunn for god selvfølelse. God selvfølelse fungerer som en grunnmur i livet, som gir den enkelte ressurser til å håndtere livets utfordringer, slik som for eksempel avvisning. (Baumeister & Leary, 1995)

2.3 Banduras sosial-kognitive læringsteori

Albert Bandura var en amerikansk psykolog og professor. Han var opptatt av menneskets læringsprosess, kognisjon og sosiale forhold. Han er mest kjent for sin sosial-kognitive læringsteori. Ifølge Bandura dannes personligheten i stor grad gjennom observasjonslæring og interaksjon med andre. Bandura har i flere studier vist at observasjonslæring spiller en viktig rolle for blant annet utvikling av aggresjon. (Svartdal, 2021)

Bandura (1977) sin teori er en behavioristisk teori, en tilnærming hvor det kognitive og det atferdsmessige møtes. Bandura skriver at en atferdsmessig handling alltid vil fremme en reaksjon fra andre, enten en positiv eller negativ reaksjon. Det er ofte disse reaksjonene som bestemmer menneskers atferd og motivasjon, for vi handler ofte på grunnlag av hvilken atferd vi tror omgivelsene mener vi bør ha. De reaksjonene vi får på våre handlinger skaper en slags guide for hvordan vi senere oppfører oss. Ser vi at våre handlinger gir oss en form for

belønning, er det høyst sannsynlig at vi gjentar handlingen. Ser vi derimot at handlingen fører til straff, vil vi forhåpentligvis ikke gjenta handlingen. (Bandura, 1977)

2.3.1 Modellering

Modellering skjer for at mennesket har et iboende behov om å bli akseptert. Observerer man andres handlinger og ser at de blir akseptert, tar man lærdom fra den atferden, og dette kalles modellering. Modellering går ut på at man observerer andres atferd og konsekvensene de mottar utfra sine handlinger, og tar med seg den observasjonen videre når en selv står i en liknende situasjon. (Bandura, 1977)

Bandura påpeker at modellering ikke er noe tilfeldig som skjer. For at modellering skal skje må personens oppmerksomhet være på riktig sted til rett tid. Modellering skjer når man har et iboende ønske om å ligne den andre, eller har et ønske om å bli inkludert og akseptert i en bestemt gruppe. Eksempel på modellering kan være en gutt som lærer seg samme fotballtrikset som Ronaldo for å forsøke å utvikle samme ferdighetene. Eller om en jente ønsker å kle seg likt som den mest omsvermede jenta i klassen i håp om selv å komme i den posisjonen. Med økende alder blir man mer selektive med hvem man ønsker å imitere, mens små barn er ofte ukritiske til dem som de observerer. En viktig faktor til modellering i tillegg til å ha rettet oppmerksomhet til rett tid, er at man i etterkant må velge å ta til seg det en har observert. (Bandura, 2007)

2.3.2 Aggresjon

Bandura og Walters definerer aggresjon som en reaksjon på frustrasjon, og at aggresjonen har som intensjon å skade den andre fysisk eller psykisk (Bandura & Walters, 1963) I 1961 utførte Bandura Bobo-eksperimentet, som forsket på hva som gir grobunn for aggresjon og vold blant barn og unge. Konklusjonen på eksperimentet var at barn kan tilegne seg aggressiv atferd ved observasjon. Eksperimentet viste at barn som hadde observert aggressiv atferd fra foreldre, hadde veldig høy sannsynlighet for selv å handle aggressivt. En annen viktig side ved aggresjon handler om å få aksept. Mennesker som handler aggressivt, har et ønske om å bli akseptert. For eksempel i et destruktivt gjengmiljø kan ofte aggresjon bli belønnet, og dette blir nøkkelen til aksept. (Bandura & Walters, 1963)

3. METODE

3.1 Valg av metode

Ifølge sosiologen Vilhelm Aubert er metode en fremgangsmåte man bruker til å løse problemer og fremskaffe kunnskap (Dalland, 2020). Når man skal løse en oppgave, slik som bacheloroppgaven, må man velge en metode. Metoden er et middel man bruker for å få gode data, og belyse problemstillingen sin på en faglig interessant måte. Det finnes ulike metoder, og hvilken metode som passer best kommer helt an på problemstillingen på oppgaven, og tidsbegrensningen. Metoden hjelper oss til å samle inn informasjonen vi trenger til å løse oppgaven vår. Samtidig som metoden vil hjelpe oss å vite hvordan vi skal gå frem, da det er ulike kriterier og krav til ulik metode. (Dalland, 2012)

Som nevnt ovenfor kommer valg av metode an på problemstillingen til oppgaven. Det er ulike metoder man kan velge å bruke. Det vanligste er å skille mellom kvantitativ, kvalitativ og litteraturstudie. Kvantitativ metode gir oss tall og målbare enheter. For eksempel hvor stor del av elevene på en barneskole som har skilte foreldre eller ikke. Kvalitativ metode gir oss ingen tall, men den har som hensikt å fortelle oss om meninger og opplevelser. På en måte kan kvalitativ og kvantitativ metode virke litt likt. Begge har som hensikt å gi oss en bedre forståelse av samfunnet vi lever i, og hvordan de ulike aktørene og individene handler og samhandler. (Dalland, 2020) Den siste metoden er litteraturstudie. Der går man i dybden på allerede eksisterende kunnskap og forskning. Man bruker kunnskapen man finner til å belyse og undersøke sin egen problemstilling.

Dalland (2020) vektlegger at uavhengig av hvilken metode man velger, er det viktig at man som forsker kan redegjøre for valgene man tar, og at man beskriver hvordan man kom seg til målet. Som forsker skal man også være kritisk til de ulike metodene. Når man har kommet frem til målet sitt, og underveis til målet kan det være man ser ulike svakheter ved metoden, disse er det viktig at man klarer å redegjøre for. Det kan også skje at man i etterkant av undersøkelsen finner ut at en annen metode kunne gitt bedre data, da er det veldig viktig med ærlighet og åpenhet. (Dalland, 2020)

3.2 Litteraturstudie som metode

For å undersøke min problemstilling i denne oppgaven, har jeg valgt litteraturstudie. En litteraturstudie handler om å lese, analysere og skrive om et spesifikt tema eller problemstilling. (Garrard, 2020) Det som skiller litteraturstudie fra kvalitativ og kvantitativ

metode er at ved litteraturstudie studerer man litteraturen som allerede eksisterer. Det viktigste i en litteraturstudie er å samle inn eksisterende data, systematisere den, vurdere den og til slutt lage et helhetsbilde på den aktuelle litteraturen. En litteraturstudie har som mål om å få en enda dypere forståelse på temaet. For å få det er det viktig at man klarer å sammenligne og sette ulike artikler og eksisterende funn opp mot hverandre. (Støren, 2013) Målet med min oppgave er dermed å gi en god oversikt over litteraturen som omhandler avvisning, og avvisningsproblematikk knyttet til rekruttering inn i destruktive miljø.

3.3 Datainnsamling

For å finne data til denne oppgaven søkte jeg etter vitenskapelige artikler fra fagfelleverderte tidsskrift. Jeg søkte i databasen «*oria*» og «*google scholar*». Jeg søkte i tidsrommet 20.januar 2022 til 7.februar 2022.

Når jeg begynte å søke fant jeg raskt ut at det var lite relevant forskning på norsk rundt min problemstilling. Jeg gikk derfor raskt over til kun å se etter forskningsartikler på engelsk. I begynnelsen trengte jeg litt inspirasjon, og da søkte jeg litt mindre spesifikt. Da brukte jeg søkeord som «*rejection and aggression*», «*peer rejection and criminality*», «*rejection outcomes*», «*acceptance- rejection*» og «*triggers to antisocial behavior*» m.m. Det kom opp ganske mange resultater på søkene mine, og for å unngå dette måtte jeg bruke inklusjons- og eksklusjonskriterier. Søkeordene som gjorde at jeg fant artiklene jeg har anvendt i denne oppgaven var: «*Ostracism- aggression*», «*interpersonal acceptance rejection theory*», og med søkeordet «*rejection- aggression link*» fant jeg tre artikler. De siste artiklene fant jeg med å søke på «*attachment patterns and rejection*» og til slutt «*rejection sensitivity*».

3.3.1 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

Inklusjons- og eksklusjonskriteriene er med på å avgrense søket slik at man ikke får opp så mange artikler. Inklusjonskriterier kan være språk, publikasjonstype, sjanger, alder eller tidsrom m.m. Eksklusjonskriterier kan for eksempel være oversiktsartikler. Dette fordi en litteraturstudie helst skal bestå av originalartikler, altså primærkilder. Inklusjons- og eksklusjonskriterier er blant annet nyttige for å gjøre det enklere for en annen person å finne artiklene jeg brukte i min oppgave. Kriteriene er også nyttige for meg underveis i prosessen, da de hjelper meg å få et mer fullstendig resultat, og er mer relatert til hva jeg ønsker å vite mer om. (Støren, 2013) For å få best mulig innblikk og forståelse av de ulike reaksjonene på avvisning valgte jeg å ta med seks artikler i min oppgave. Alle seks artiklene er av kvantitativ

tilnærming, noe som gir meg et ekstra godt innblikk i hvordan intervjuobjektene opplever og reagerer på avvisning.

De tre første artiklene mine (se tabell 1) fant jeg i databasen *Oria*. For å finne frem til disse brukte jeg funksjonen «avansert søk». Da filtrerte jeg søket mitt med søkeord som skulle inneholde «rejection» og «aggression» i tittelen, kun engelskspråklige, publisert fra de siste fem årene, samt kun fagfelleverderte tidsskrifter. Jeg fikk da 476 treff. For å avgrense søket mitt ytterligere valgte jeg å avgrense til kun artikler innenfor emnene «rejection» og «acceptance», da fikk jeg 97 treff. 97 artikler var for mye å gå igjennom, jeg måtte gjøre ytterligere avgrensninger. Jeg valgte meg ut 10 artikler jeg mente kunne være relevante og leste sammendraget av disse. Etter å ha gjort dette endte jeg opp med disse tre artiklene fra dette søket:

- Combating the sting of rejection with the pleasure of revenge: a new look at how emotion shapes aggression (Chester & Dewart, 2017)
- Neural mechanisms of the rejection- aggression link (Chester, Lynam, Milich & Dewart, 2018)
- do attachment pattern predict aggression in a context of social rejection? an executive functioning account (Ma, Ma, Chen, ran & Zhang, 2016)

De tre siste artiklene mine (se tabell 1) fant jeg i databasen *Google scholar*. De to første fant jeg ved å bruke søkeordene «rejection», «aggression» og «acceptance», i tillegg til at jeg filtrerte slik at det kun kom opp artikler fra de siste fem årene, samt at jeg sorterte slik at de med høyest relevans kom først. Søket mitt ga over 10 000 treff, men jeg valgte da ut fem artikler fra side nummer én og leste sammendraget av dem. Etter å ha lest sammendragene, satt jeg igjen med disse to artiklene:

- rejection sensitivity, jealousy, and the relationship to interpersonal aggression (Murphy & Russell, 2018)
- “Deep structure of the human affectional system: introduction to interpersonal acceptance- rejection theory” (Rohner & Lansford, 2017)

Den aller siste artikkelen min ble jeg tipset om fra min veileder, men den kommer opp på google scholar når man skriver inn «belongingness acceptance», samt filtrere fra de siste fem årene.

- Revisiting the «The breakfast club»: Testing different theoretical models of belongingness and acceptance (and social self- representation) (Pardede, Gausel & Høie, 2021)

Jeg valgte disse seks artiklene fordi de gir en god dybdeforståelse for hvordan mennesker reagerer på avvisning, samtidig som de ulike artiklene vektlegger ulike momenter, og fremmer ulike sider ved avvisning. Dette bidrar til at mitt perspektiv, og min forståelse blir enda dypere. I begynnelsen når jeg leste merket jeg at det var en tydelig hovedvekt på destruktive håndteringsstrategier og responser på avvisning, jeg begynte derfor å se etter konstruktive strategier også. Dette er en av grunnene til at jeg har med seks artikler. I tillegg var det få artikler som så på sammenhengen mellom avvisning og rekruttering inn i destruktive gjengmiljø, jeg måtte derfor se på flere artikler for å ha en mulighet til selv å finne en sammenheng. Ingen av artiklene kunne si at avvisning var en overordnet hovedforklaring på rekruttering inn i destruktive gjengmiljø, men artiklene viser vanlige reaksjoner på avvisning, og det er disse reaksjonene som under rette tilfældigheter kan føre til rekruttering.

3.4 Analyse ved hjelp av en oversiktstabell

For å skape et tydeligere, og mer oversiktlig bilde av artiklene mine valgte jeg å lage en oversiktstabell. Denne tabellen gjør det enkelt å se hvilke avvisningsreaksjoner som blir dokumentert i de ulike artiklene. Tabellen gjør det enkelt å kunne se hvilke reaksjoner som går igjen, og hvilke som er mindre vanlige. Aveyard (2019) skriver at en slik tabell er nyttig for å sortere funn, samt oppsummere alt i ett dokument (Aveyard, 2019). Jeg leste grundig igjennom hver enkel artikkel, før jeg sammenlignet de opp mot hverandre, for å se hvilke reaksjoner som gikk hyppigst igjen, og hvilke som var mindre hyppige. Se *Tabell 1*

3.4.1. Presentasjon av forskningsartiklene

I denne delen har jeg valgt å skrive et kort sammendrag av mine seks forskningsartikler. I sammendragene vil jeg fremme de temaene og funnene jeg synes er mest relevant for denne oppgaven.

Artikkel 1: Combating the sting of rejection with the pleasure of revenge: a new look at how emotion shapes aggression (Chester & DeWall, 2017)

Sammendrag: Artikkelen tar for seg 6 ulike studier som forsker på responser og reaksjoner på avvisning. De 6 studiene viser at det er en gjennomgående tendens at individer som føler på ubehaget avvisning gir, ofte responderer med å ta hevn og bli aggressive mot de som har påført de ubehaget, i noen tilfeller blir de aggressive også mot de som er uskyldige. Studien viser også at individene handler aggressivt fordi de tror det vil ta de bort fra den aversive stimuleringen, at ubehaget de føler på vil forsvinne. De handler aggressivt i håp om å forandre sitt eget humør. Akkurat slik som tørste folk drikker vann, trøtte folk sover og kalde folk søker til en varmekilde etc. Flere av respondentene forklarer at avvisning gjør fysisk vondt og fører med seg en enorm skamfølelse. Reaksjonene på avvisning kan være helt uutholdelige og individene føler at de må handle for å ta seg selv bort fra all smerten.

Artikkel 2: Neural mechanisms of the rejection- aggression link (Murphy & Russell, 2018)

Sammendrag: Denne artikkelen ser på de nevralt mekanismene som gjør at noen individer responderer med aggresjon når de opplever avvisning. Studien som ble gjennomført dokumenterte at opplevelsen av sosial avvisning og utstøtning har langvarige, negative konsekvenser på individets mentale helse. Blant annet ser man en tydelig kobling mellom avvisning og forekomsten av angst og depresjon. Artikkelen beskriver hvordan avvisning truer de grunnleggende behovene for sosial tilhørighet og aksept. Alle mennesker har et ønske og et behov om å kunne vær seg selv, og kunne bli akseptert for den man er. Må man stadig gradere seg selv, i frykten for å bli avvist kan det føre til store konsekvenser for menneskets selvfølelse og indre liv. Det kan føre til at man blir likegyldige, mister fremtidshåp, blir sinte og aggressive etc. Konklusjonen på artikkelen er at mennesker trenger nære relasjoner og tilhørighet for å føle at livet har en verdi. Når man opplever avvisning er det helt naturlig at det kommer vonde følelser, derimot er det veldig individuelt om man reagerer destruktivt eller konstruktivt. Resultatet av studien var at noen individer responderer konstruktivt når de blir avviste, ved at de blir motiverte til å opprettholde/ gjenoppbygge deres sosiale relasjoner. Mens andre reagerer destruktivt for å ta kontroll og for å beskytte seg selv.

Artikkel 3: do attachment pattern predict aggression in a context of social rejection? an executive functioning account. (Ma, Ma, Chen, ran & Zhang, 2017)

Sammendrag: Studien gikk ut på å finne ut om tilknytningsmønster kunne påvirke om en person ble aggressiv eller ikke under og etter opplevd avvisning. Studien viste at tilknytningsmønster spiller en stor rolle for om man blir aggressiv eller ikke. Studien så at individer med høyere grad av selvkontroll og god selvfølelse står stødigere når de opplever avvisning. Mens de med lavere selvkontroll og dårligere selvfølelse er mer sannsynlig å miste kontrollen og svare på avvisning med aggresjon. Studien viste at de med utrygg tilknytning viste tydeligere aggressivitet enn de med en trygg tilknytningsstil.

Artikkel 4: rejection sensitivity, jealousy, and the relationship to interpersonal aggression (Murphy & Russell, 2018)

Sammendrag: Denne artikkelen testet tre hypoteser. Som alle viste seg å stemme.

H1= høyere skår på avvisningssensitivitet er knyttet til høyere skår av aggresjon

Dette betyr at de som enten anser seg selv som sensitive for avvisning, eller som av andre får dette stemplet har lettere for å bli aggressive når de opplever avvisning. De som er sensitive for avvisning kan føle på et mye større ubehag enn andre når de står overfor avvisning. De kan føle at følelsen av å bli avvist er helt uutholdelig, de kan ble veldig flau og reagere sterkere enn andre. I artikkelen beskriver de at avvisningssensitivitet kan komme som konsekvens av for eksempel utrygg tilknytning til sine omsorgspersoner, dårlig emosjonsregulering, traumer, genetikk og dårlig selvbildet.

H2= høyere skår på avvisningssensitivitet er knyttet til høyere skår av sjalusi

Dette betyr at de som enten anser seg selv som sensitive for avvisning, eller som av andre får dette stemplet har lettere for å bli sjalu i ulike settinger. Dette fordi de som er sensitive for avvisning ofte har veldig lavt selvbilde, har problemer med parforhold, kan sette veldig høye standarder for seg selv og føle at de aldri gjør det så bra som andre.

H3= sjalusi er knyttet til forholdet mellom avvisningssensitivitet og aggresjon

Dette viser at de tre elementene henger sammen og kommer ofte hånd i hånd. Slik som komorbide lidelser, som betyr at man kan oppleve flere lidelser/ tilstander utover hoveddiagnosen. For eksempel skjer det ofte at de som har en psykoselidelse også får en angstlidelse eller personlighetsforstyrrelse også. Så anses man som å være sensitiv for avvisning, har lett for å bli aggressiv er det også sannsynlig at man har anlegg for å være sjalu.

Artikkel 5: Deep structure of the human affectional system: introduction to interpersonal acceptance- rejection theory (Rohner & Lansford, 2017)

Sammendrag: Her blir det belyst flere sider ved avvisning. Noen individer håndterer avvisning bedre enn andre, avhengig av deres sosialkognitive ressurser. Artikkelen beskriver viktigheten av at barn føler seg akseptert av sine omsorgspersoner, og at de har en trygg tilknytningsstil. Barn som føler seg avvist fra sine omsorgspersoner er mest sannsynlig å bli engstelige og usikre, samt danne en dårlig selvfølelse. Det kan også føre til aggresjon, fiendtlighet og negativt verdensbilde. Disse reaksjonene kommer på grunn av smerten som blir produsert når man opplever avvisning. Som et resultat av den smerten er det mange individer som stenger av følelsene, og blir emosjonelt utilgjengelig for å beskytte seg selv.

Artikkel 6: Revisiting the «The breakfast club»: Testing different theoretical models of belongingness and acceptance (and social self- representation) (Pardede, Gausel & Høie, 2021)

Sammendrag: denne artikkelen illustrerer blant annet to psykologiske behov for menneskers motivasjon: aksept og tilhørighet. Behovet for å høre til har stor påvirkning på menneskets mentale helse. Føler man seg avvist og at man ikke hører til kan man raskt føle på ubehagelige følelser, som at man er mindre verdt. En stor faktor for å føle aksept handler om å føle at man er til nytte for andre. Artikkelen viser hvor langt mennesker er villige til å gå for å føle på tilhørighet og aksept.

3.5. Studiens troverdighet

I en oppgave som denne er det viktig at det arbeidet en har presentert er til å stole på. Da gjør begrepene validitet og reliabilitet seg relevante. Begrepet validitet kan gjengis med gyldighet eller relevans. Som betyr at det handler om hvor gyldig funnene i denne oppgaven er (Halvorsen, 2002). Reliabilitetsbegrepet kan vi si handler om pålitelig, at det man har funnet er til å stole på. (Dalland, 2020)

Dalland (2020) forklarer at det finnes to sider ved kildekritikk: den første handler om å finne frem den litteraturen som best belyser din problemstilling, det vi kaller litteratursøking. Den andre omhandler å gjøre rede for den litteraturen man har anvendt i oppgaven. Å beskrive og begrunne kildegrunnlaget er viktig for oppgavens troverdighet og faglighet. Det er blant annet derfor det er så viktig å begrunne hvorfor en bestemt type litteratur er valgt, og hvordan en har gått frem. (Dalland, 2020)

Jeg brukte relativt lang tid på å finne og velge ut de 6 artiklene jeg har anvendt i denne oppgaven. Det fordi jeg gjorde det grundig, slik at jeg fant de artiklene som best besvarte og belyste min problemstilling. Når jeg begynte å lese om avvisning innså jeg at det var langt flere momenter ved det enn det jeg hadde tenkt på. Før jeg begynte å lese hadde jeg sett for meg å kun skrive om aggresjon som en respons på avvisning, og hvordan aggresjonen kunne være et moment som ledet til rekruttering inn i destruktive miljø. Etersom jeg leste og fikk dypere forståelse av fenomenet bestemte jeg meg for å belyse flere responser på avvisning. Selv om aggresjon er responsen som er hyppigst nevnt, mener jeg de andre responsene har en sterk relevans for å besvare min problemstilling. Grunnen til at jeg valgte Banduras sosial-kognitive læringsteori og Bowlby/Ainsworths tilknytningsteori, er fordi begge belyser viktige faktorer som er med på å forklare ungdommers reaksjoner på avvisning, og mulig rekruttering inn i destruktive miljø. Begge teoriene gir en bedre forståelse av ungdommers atferd og håndteringsevne.

4. DISKUSJON AV FUNN

I denne delen av oppgaven skal jeg gå mer i dybden og diskutere funnene mine. I og med at problemstillingen min har flere momenter, har jeg lagd en illustrasjon som skal gjøre det enklere å se hele bildet og sammenhengen (se *illustrasjon 1* i vedlegg). Jeg anbefaler å se på *illustrasjon 1* samtidig som man leser denne diskusjonsdelen. Jeg starter denne delen ved å se hvordan ungdom kan oppleve avvisning, videre ser jeg på hva avvisning kan være en trussel

mot, deretter ser jeg på de kroppslige og emosjonelle reaksjonene som ungdom kan oppleve, så tar jeg for meg de ulike strategiene med årsaksforklaring, til slutt ser på pullfaktorer i destruktive gjengmiljø.

4.1 Opplevd avvisning

Avvisning er en mektig kraft mellom mennesker, og siden ungdom er i interaksjon med flere ulike mennesker, på mange ulike arenaer, står de ofte i en risiko for å bli avvist. Med alderen lærer man seg at avvisning er en del av livet, og forhåpentligvis har man tilegnet seg ulike redskaper og egenskaper man kan bruke for å håndtere avvisningen, som for eksempel god selvfølelse. (Baumeister & Leary, 1995) Ungdom slik Tetzchner (2019) beskriver dem er noen av de som er mest sårbare for avvisning. Det er som om ungdom lever med hjertet på utsiden, og de går med en konstant frykt for å bli avvist. Avvisning kan handle om mobbing, utestenging, sarkasme, latterliggjøring, vold, trusler etc. Vi ser at avvisning kan skje på veldig mange måter og kan oppleves på alle arenaene der ungdom ferdes. Det vil derfor ikke være realistisk å kunne fjerne faren for avvisning, i stedet handler det om å anerkjenne avvisning som en del av livet og lære seg hvordan man kan håndtere det. I arbeid med ungdom vil det være viktig at vi er gode rollemodeller og snakker høyt og åpent om avvisning og ufarliggjør fenomenet. Det er viktig at vi som yrkesutøvere forstår hvor vondt avvisning kan være og at man anerkjenner de mulige konsekvensene av avvisning.

4.2 Trussel mot grunnleggende psykologiske behov

Når en har opplevd avvisning kan det true mange grunnleggende behov for mennesket. Med utgangspunkt i artikkel 6 av Pardede et. Al. viser studien at avvisning kan true det grunnleggende behovet for *tilhørighet*. Baumeister og Leary (1995) vektlegger viktigheten av tilhørighet for blant annet menneskets selvfølelse og motivasjon. Dette blir illustrert i artikkel 6 av Pardede et al., der møtes fem fremmede og alle fem graderer seg selv i frykten for å bli avvist. De presenterer seg som noen de tror de andre vil akseptere og like, de tørr ikke å være seg selv fullt ut. Dette forklarer Baumeister og Leary som en psykologisk kraft som handler om dype stammefølelser og overlevelse, og er forankret i vår evolusjonære historie. (Baumeister & Leary, 1995) Helt siden tidenes morgen har det vært viktig både mennesker og pattedyr å være endel av fellesskapet slik at man sikrer seg varme, mat, beskyttelse og kjærlighet. Det man ser er at behovet for tilhørighet er egentlig et fint behov, men som kan bli dekket på en destruktiv måte når man rekrutteres inn i, og blir en del av et destruktivt gjengmiljø.

Avvisning truer også behovet for aksept og menneskets selvfølelse. Opplever man å konstant bli avvist og ikke akseptert kan det være med på å bryte ned selvfølelsen, og man vil føle på en stor fortvilelse. I Artikkel 1 av Chester og Dewall kommer det frem at avvisning kan true menneskets selvfølelse, for når man opplever avvisning kan man føle seg mindre verdt og mislykket. Bærer man på slike følelser over tid kan man til slutt se på seg selv som helt håpløs, miste all tro på seg selv og få en veldig negativ opplevelse av seg selv. Dårlig selvfølelse vil gjøre at man er mer sårbar for avvisning (Baumeister & Leary, 1995), og kan stå i større fare for å bli rekruttert inn i destruktive gjengmiljø. Når man har dårlig selvfølelse, vil det hjelpe å oppleve mestring og få aksept. Utfører man handlinger som er sett på som positive i destruktive gjengmiljø, som for eksempel å utøve vold, kan man forvente et klapp på skuldra, det igjen vil gi en mestringsfølelse og aksept.

4.3 Kroppslige og emosjonelle reaksjoner på grunn av avvisning

I artikkel 2 av Chester et al. illustrerte de gjennom respondentene hvordan det er det refleksive stadiet som først aktiveres når man opplever avvisning. Det er på dette stadiet man føler smerte, og ubehaget av det å bli avvist, altså de kroppslige reaksjonene. I artikkel 2 kommer det frem at avvisning kan gi kroppslig ubehag, det kan føre til kvalme, mageknipe, hodepine og gi et generelt fysisk ubehag. I et av studiene presentert i artikkel 2 viste det seg at respondentene som tok smertestillende følte mindre smerte ved avvisning enn de som tok placebotabletter. I tillegg til de kroppslige reaksjonene følger også emosjonelle. Avvisning kan gi mange ulike emosjonelle responser, for eksempel skam, fortvilelse, sinne, tristhet, flauhet, sjalusi, aggresjon, hjelpeløshet, fiendtlighet, engstelighet, usikkerhet etc. I arbeid med ungdom handler det i stor grad om å lære ungdom å ønske disse følelsene velkommen. For disse følelsene er helt naturlige når man opplever avvisning. Det handler om å lære seg å leve med disse følelsene og erkjenne dem. Verdt å merke seg er at det er ikke skrevet i stein at det nødvendigvis er destruktive og vonde reaksjoner som kommer ved avvisning. I artikkel 6 av Pardede et. Al. var det noen av respondentene som fikk økt motivasjon og drivkraft til å bli akseptert. Baumeister og Leary (1995) forklarer at når man føler på det kroppslige og emosjonelle ubehaget ved det å bli avvist er det helt naturlig for mennesket å prøve å erstatte de vonde følelsene med andre følelser. For eksempel kan det for mange hjelpe å bytte ut tristhet og skam, med for eksempel adrenalinfølelsen man får av å handle aggressivt eller voldelig. Et annet eksempel er at ungdom som blir avvist føler på en mangel av tilhørighet, og da kan de søke tilhørighet i destruktive gjengmiljø da disse ofte er velkomne. (Lien, 2011)

4.4 Ulike måter å håndtere avvisning på

Når en har fått bedre forståelse for de ulike faktorene som spiller inn for hvilken strategi ungdom kan benytte når han/hun har opplevd avvisning, kan en videre se på de ulike strategiene. I samtlige av artiklene brukt i denne oppgaven er det destruktive strategier som er hyppigst nevnt og flest av. De ulike strategiene har ulik risiko for om ungdom blir rekruttert inn i destruktive gjengmiljø, men nedenfor vil jeg belyse de som synes å ha størst risiko.

4.4.1 Aggresjon

I følge alle de seks artiklene brukt i denne oppgaven er avvisning den vanligste forklaringen på aggresjon. Tidligere har aggresjon vært forklart med hormoner og kulturelle normer, men det må legges mer vekt på det å bli avvist. Hvorfor noen ungdommer som opplever avvisning blir aggressive, og andre ikke, avhenger av en rekke ulike variabler, som tilknytningsstil, personlighet, individuelle forskjeller, selvfølelse og reguleringsevne med mer. De som responderer på avvisning med aggresjon har gjerne en genuin tro om at det vil få de til å føle bedre. Slik som blir forklart i artikkel 1 av Chester og Dewart (2017)

“Thirsty people drink water, tired people sleep, and cold people seek sources of heat. Similarly, distressed people pursue better moods” (Chester & DeWall, 2017, s.3)

Generell observasjon i de ulike artiklene viser at folk først føler på sinne når de blir avvist, som kan gå over til aggresjon. I tillegg kan også avvisning trigge vonde følelser, og den smerten kan bli uttrykt med aggresjon. Avviste ungdommer kan ty til aggresjon for å forsvare seg selv, ære gjenopprettelse, ta hevn, ta kontroll, få status, få ut sinne, erstatte vonde følelser med følelser av spenning. I tillegg når ungdommer opplever avvisning kan deres sperrer for aggresjon bli redusert. Sperrer som straff, skyldfølelse, empati, deres sosiale bilde og selvbilde, innsikt, frykt for egen helse, samfunnsnormer og fremtidshåp. Bandura (1977) vektlegger også at det er større sjans for at ungdommer som har observert og lært aggressiv atferd fra sine tilknytningspersoner selv vil agere aggressivt. I tillegg til at ungdommer med en utrygg tilknytningsstil vil være mer sannsynlig å reagere aggressivt, da deres tilknytningspersoner ikke har lært dem å regulere sine emosjoner. Det som er viktig for sosialarbeidere og andre som jobber med aggressive ungdom, er å huske at bak aggresjonens intense overflate ligger det ofte et sterkt behov for å bli sett, forstått, hørt og anerkjent.

For å forstå forholdet mellom avvisning og aggresjon enda bedre kan en se på eksperimentet som ble utført av Rohner og Lansford (2017) i artikkel 5. I eksperimentet tok de noen deltakere og snakket med de i 15-minutter. I løpet av de 15 minuttene skulle hver deltaker fortelle hvem de ønsket å jobbe sammen med. I etterkant ble da noen av deltakerne fortalt at ingen ønsker å jobbe sammen med dem (avvisning), mens andre ble fortalt at samtlige ønsket å jobbe med dem (aksept). Etterfulgt skulle de spille et spill som målte reaksjonstid. Dette spillet illustrerte tydelig at de som var blitt avvist i første del var tydelig mer aggressive enn de som var blitt akseptert. I artikkel 1 av Chester og Dewall (2017) gjorde de et eksperiment hvor deltakerne opplevde å enten bli utestengt (avvist) eller inkludert (akseptert) i et virtuelt ballspill. Påfølgende fikk deltakerne et valg å agere mot et uskyldig offer eller ikke. Resultatet viste seg at deltakerne som var blitt avvist og utstøtt fra spillet var de mest aggressive.

4.4.2 Resignasjon

De fleste artiklene brukt i denne oppgaven fant sammenheng mellom avvisning og aggresjon, men det var noen som ikke fant en sammenheng også. Noen av eksperimentene fant andre destruktive strategier, slik som et negativt verdenssyn, hjelpeløshet, emosjonelt utilgjengelig, mindre empati og verdiløshetsfølelse. I motsetning til å bli aggressive, ta hevn, og skade både skyldige og uskyldige personer var det noen av de avviste individene som resignerte også. De som resignerte følte blant annet på disse følelsene:

“Stage of resignation, here, individuals suffer from feelings of alienation, depression, helplessness, and worthlessness” (Rohner & Lansford, 2017, s. 8)

Opplever man gjentatte ganger å bli avvist kommer det til et punkt der man gir opp. Hvor man ikke klarer å kjenne på smerten lengre. Da er det en strategi å stenge av følelsene sine og ta helt avstand fra smerten. Det er vanskelig å si om ungdom som resignerer har mindre risiko for å bli rekruttert inn i destruktive gjengmiljø. Når man resignerer betyr det at man gir opp, da gir man opp søken etter aksept og tilhørighet. Da kan det være at ungdommen velger å isolere seg fra omverden. (Rohner & Lansford, 2017) Et annet utfall om ungdom resignerer er at det kan bli vanskeligere å se grunner til ikke å bli rekruttert inn i destruktive gjengmiljø. Resignerer man mister man håp for fremtiden, og da har man ingenting å tape på å bli med i et destruktivt gjengmiljø.

4.4.3 Konstruktive strategier

I motsetning til de destruktive strategiene som er med på å ødelegge og gjør det enda vanskeligere for ungdommen å bli akseptert, er det noen som velger å ta i bruk mer konstruktive strategier også. Ved å respondere konstruktivt på avvisning kan det gi ungdommen en ny sjanse til å bli akseptert, og det kan beskytte fra rekruttering inn i destruktive gjengmiljø. I artikkel 6 viser Pardede et. Al. at noen også responderer konstruktivt på avvisning. Artikkelen illustrerer menneskets behov for å bli akseptert og viser hvor langt mennesket er villig til å gå for å bli akseptert og føle på tilhørighet. Pardede et al., (2021) viser hvor viktig aksept er for mennesker, og at de kan oppleve stor motivasjon for å bli akseptert om de står i fare for, eller opplever avvisning. Artikkelen tar utgangspunkt i den beryktede 80-tallsfilmen, «the breakfast club». Filmen handler om fem fremmede elever som skal på gjensitting sammen. Under gjensittingen er alle elevene redde for å vise sitt sanne jeg. De føler på facadejag og prestasjonspress. I frykt for å bli avvist om de viser sitt sanne jeg tar alle elevene på en «maske», og utgir seg for å være noen de vet de andre vil akseptere. Dette illustrerer godt menneskers iboende behov om å bli akseptert, og viser hvor viktig det er å bli akseptert.

De individene som svarer på avvisning med konstruktiv atferd, har et ønske om å forsterke muligheten for tilhørighet. Eksempler på konstruktiv atferd som resultat av avvisning kan være økt motivasjon. Individene får økt motivasjon for å bli akseptert, og de gjør det de tror forventes og ønskes for å bli akseptert. Det kan dreie seg om å gi flere komplementar, gjøre tjenester, være medgjørlig, ta mer initiativ etc., slik som vist i artikkel 6 (Pardede et al., 2021, s.9) For at ungdommer skal klare å respondere konstruktivt på avvisning er det en rekke faktorer som bør være til stede. Å bli avvist, for så å prøve på nytt krever stort mot. Flere av artiklene i denne oppgaven viste at selvtilliten til respondentene ble truet under avvisning. Har man dårlig selvtillit, enten som følge av gjentatt opplevd avvisning, eller som følge av en utrygg tilknytningsstil er sjansen mindre for at man handler konstruktivt. (Tetzchner, 2019) Sammen med motivasjon for å bli akseptert av andre, er det også noen respondenter som opplevde økt motivasjon for selvutvikling. Avvisning kan skape en følelse av å være mindre verdt og unyttig, og da var det noen av respondentene som ønsket å utvikle seg selv for å bli akseptert (Pardede et al.,2021)

I en situasjon hvor ungdommer opplever avvisning ser vi en tendens hvor de enten tar i bruk en destruktiv strategi (lash out), som vil øke sannsynligheten for å bli rekruttert inn i destruktive gjengmiljø, eller en konstruktiv strategi. Den konstruktive strategien kan fungere

som beskyttende mot å bli rekruttert inn i destruktive gjengmiljø, og der vil ungdommen «go along to get along».

4.5 Rekruttering inn i destruktive gjengmiljø

Enten man er sosialarbeider, lærer, forelder etc., som skal hjelpe ungdom ut fra et destruktivt gjengmiljø, eller forhindre at de bli rekruttert inn i ett, så er det alfa og omega at man anerkjenner pullfaktorene ved slike miljø. En stor del av forebyggende arbeid og tidlig intervensjon skjer ved at man anerkjenner hva som kan gjøre destruktive gjengmiljø attraktive. Lien (2011) beskriver pullfaktorer som de faktorer som er tiltrekkende, og som gjør at ungdom velger, og blir værende i destruktive gjengmiljø. Noen av pullfaktorene Lien nevner er blant annet; fellesskap, beskyttelse, ære og luksus. (Lien, 2011) Disse pullfaktorene kan vi knytte opp mot de grunnleggende psykologiske behovene som Baumeister og Leary (1995) snakker om. Fellesskap og beskyttelse kan vi knytte opp mot tilhørighet og aksept. Ære og luksus kan vi knytte opp mot selvfølelsen.

4.5.1 Tilhørighet og aksept

Når man opplever avvisning trues behovet for *tilhørighet*. Mister man følelsen av tilhørighet én plass, er det naturlig å søke tilhørighet en annen plass. Når man opplever avvisning fra konstruktive miljø, er det naturlig å søke tilhørighet i andre miljø, som for eksempel destruktive gjengmiljø. Det kan være flere grunner til at destruktive gjengmiljø blir et alternativ for avviste ungdommer. En av grunnene kan forklares med dette kjente uttrykket: «Like barn leker best». I destruktive gjengmiljø er det ofte sårbare ungdom som har «funnet» hverandre. Sammen utvikler de en subkultur som legitimerer destruktive handlinger, som for eksempel rusmisbruk, vold og andre former for kriminalitet. Man får aksept ved å gjennomføre disse legitime handlingene, man kan for eksempel få et klapp på skulderen etter å ha solgt x-antall kilo narkotika i løpet av en dag, eller man kan få en high-five etter å ha handlet aggressivt. (Lien, 2011). Det destruktive gjengmiljøet blir som en ny familie, eller som en ny vennegjeng. Mange ser på det som å være med i en gjeng som galt og negativt, men det er bare et uttrykk for sosialtilhørighet. Akkurat slik som annen type oppførsel er destruktiv oppførsel et resultat av interaksjon mellom en person med et bestemt potensiale for kriminelle og destruktive tendenser (påvirket av for eksempel tilknytningsstil, læring og personlige karaktertrekk), og det miljøet man ferdes i, som legger til rette for destruktive muligheter (for eksempel en kriminell gjeng).

Gjenger skaper en opplevelse av tilhørighet, med felles normer, mål og verdier. To viktige verdier for gjenger, som Lien belyser i sin bok, er solidaritet og vennskap. For avviste ungdommer er det akkurat dette de søker. Avviste ungdom ønsker å tilfredsstille behovet for aksept og tilhørighet. De ønsker at noen står opp for dem, og tar de inn i varmer når andre fryser de ute og avviser dem. For kriminelle gjenger er solidaritet viktig. Lien (2011) beskriver at for kriminelle gjenger er det «en for alle- alle for en» som gjelder. Hvem vil vel ikke ha denne typen tilhørighet? Spesielt når man har opplevd avvisning, og føler at man blir stående helt alene og man føler det er alle mot deg.

4.5.2 Ære

I artikkel 4 og 6 kommer det frem at noen som opplever avvisning føler at deres ære blir truet. Ære blir omtalt som skammens motstykke. Ære handler om verdighet, anseelse og det å ha et godt rykte. (Fosshagen, 2020). Ære handler om å presentere seg selv sosialt, det gjør at man får lov til å fortsette å få oppfylt de ulike psykologiske behovene som tilhørighet og aksept (Baumeister & Leary, 1995) Ungdom som opplever avvisning får ofte et stort behov for å gjenopprette æren sin, og dette skjer ofte ved vold og andre aggressive handlinger (Ma et al., 2017). Grunnen til at ungdommer velger å gjenopprette æren sin med aggressive handlinger kan forklares med selvfølelsen. En god selvfølelse får man ved å føle seg verdifull for andre. Når man opplever avvisning og ærekrenkelse blir det harmoniske samspillet mellom mennesker blokkert, og det er ofte her aggressiv atferd begynner. (Juul, 2013) Når ungdommer utøver aggressive handlinger synes de å være ekstra velkomne i destruktive gjengmiljø og rekrutteringen skjer i rakettfart, fordi slik atferd synes å være attraktivt i gjengmiljøene.

4.5.3 Luksus

Den siste «glans-siden» ved destruktive gjengmiljø som Lien (2011) beskriver handler om luksus. Luksus handler også om å presentere seg selv sosialt. I artikkel 4 beskriver noen av respondentene at de føler på sjalusi når de blir avvist. Når ungdommer blir avvist er det ikke umulig å se for seg at de kan bli sjalu på de som blir akseptert. Ungdommer som føler seg avvist kan få et behov for å hevde seg, og vise at de er «bedre» enn de som avviste dem. (Murphy & Russell, 2018). Her er kriminalitetens «luksus» til stor nytte for ungdommen. I ungdomsårene er de fleste opptatt av status, materielle goder, penger, anerkjennelse og oppmerksomhet. Ser man på medlemmene i kriminelle gjenger er det ikke usannsynlig at man ser de kjøre rundt i de nyeste bilene på markedet, med pene jenter som passasjerer, hvor de

drar på de mest eksklusive restaurantene og bærer de flotteste klokkene. Når ungdommer blir avvist fra samfunnets konstruktive miljø, hvorfor skal de ikke da heller bli en del av et destruktivt gjengmiljø, og få muligheten til å flakse rundt med luksus og føle seg som kongen på haugen?

4.6 Strategier- årsaksforklaring

Hva som er den største predikatoren på hvilken strategi ungdom velger å bruke når de opplever avvising er vanskelig å si, fordi det kan være veldig individuelt. (Lien, 2011) Tidligere antok litteraturen at det var miljøet og konteksten rundt ungdommen som var den største predikatoren, mens nå i dag har det snudd. I dag finner vi de største predikatorene på individnivå, ved blant annet å se på individuelle forskjeller, tilknytningsstil og modellering.

4.6.1. Individuelle forskjeller

Litteraturen viser at den største predikatoren på individnivå er hyperaktivitet i tillegg til kognitive svakheter. (Lien, 2011) I flere av artiklene brukt i denne oppgaven ser man at ulikheter i ungdommens personlighet har stor betydning for hvilken strategi de velger å anvende når de opplever avvising. I artikkel 4 av Murphy & Russell (2018) blir det beskrevet at ungdom med høy impulsivitet, manglende selvkontroll, aggressivt temperament, lav intelligens, konsentrasjonsvansker, og andre funksjonsforstyrrelser oftere opplever å ikke bli akseptert av andre og har høyere sannsynlighet for å respondere med destruktiv atferd på avvising. Destruktiv atferd blir sett på som nyttig i destruktive gjengmiljø, og derfor vil rekrutteringen enklere skje dersom ungdommen responderer med destruktiv atferd. (Lien, 2011)

4.6.2 Tilknytningsstil

Med utgangspunkt i artikkel 3 av Ma et al. (2017) viser det seg blant annet at individer med en utrygg tilknytningsstil oftere reagerer aggressivt når de opplever avvising. I tillegg til at de med en desorganisert og utrygg tilknytningsstil har større risiko for å være ekstra sensitive for avvising. (Brandtzæg & Torsteinson, 2011) De som er ekstra sensitive på avvising vil tåle avvising mye dårligere enn andre, og de vil oppleve en ekstrem følelsesmessig følsomhet rundt avvising (Ma et al., 2017). Ma et al. viser også at de med utrygg tilknytning er dårligere på selvregulering, noe som går dårlig sammen med avvising, da avvising i seg selv ofte gjør individer dårligere på selvregulering. (Ma et al., 2017) Ungdom med en utrygg tilknytningsstil vil ofte søke etter noen å erstatte mors- eller farsfiguren med. Slik Baumeister

og Leary (1995) presiserer så har ungdom behov for tilhørighet og aksept, og får de ikke tilfredsstilt det behovet av sine omsorgspersoner må ungdommen søke videre. Da kan rekrutteringen inn til destruktive gjengmiljø skje. Da kan gjengen bli den nye familien, og gjengens sjef kan bli en mor- eller farsfigur for eksempel. Dette er også en av grunnene til at det kan være vanskelig å komme seg ut av gjengmiljø, fordi da må du igjen finne en ny familie.

4.6.3 Modellering

Bandura (1977) får støtte i artikkel 1 hvor det kommer frem at ungdom som er blitt avvist kan handle aggressivt for å få tilhørighet i gjengen. I destruktive gjengmiljø er det ofte noen «ritualer» man må gjennomføre for å få tilhørighet, og ofte legitimerer disse gjengmiljøene aggresjon (Lien,2011). Når ungdommen har blitt rekruttert inn i det destruktive gjengmiljøet må han/hun lære seg kodene, og her kommer Banduras modellering inn. Ungdommen må gjennom observasjon lære seg hvordan man forblir i gjengen og hvordan gjengen aksepterer en. Slik som Bandura (2007) presiserer er en viktig faktor til modellering å ha rettet oppmerksomhet til rett tid. Det betyr at ungdommen må observere hva gjengmedlemmene gjør, og konsekvensene deres handlinger får. Sloss de med hendene eller bruker de skytevåpen? Når ungdommen har lært seg disse kodene og begynner å herme, da vil mestringsfølelsen komme og videre vil man bli akseptert av gjengen.

4.7 Veien videre

Det er flere faktorer som påvirker om ungdom responderer destruktivt eller konstruktivt på avvisning. Valg av strategi påvirkes av både individuelle forskjeller i personligheten, temperamentet, selvfølelse, tilknytningsstil til omsorgspersonene, tidligere observasjoner og læring, samt miljø og kontekst. Dersom ungdommen velger en destruktiv strategi på avvisning, kan det være en faktor til rekruttering inn i destruktive gjengmiljø. Når en jobber med ungdom vil tidlig intervensjon, forebygging av avvisning, og å lære ungdom hvordan man håndterer avvisning være svært viktig for å unngå rekruttering inn i destruktive gjengmiljø.

I tillegg er det viktig å kunne hjelpe foreldre i deres samspill med barnet, slik at man unngår en utrygg tilknytning. Vi må jobbe for et samfunn der man unngår utenforskap. Avvisning er en naturlig del av livet, og mest sannsynlig vil alle oppleve det på et tidspunkt i livet. For ungdom som opplever avvisning kan det føles som hele verden raser. Da er det viktig med

gode rollemodeller, og trygge voksne som kan vise at å håndtere avvisning er endel av det å bli voksen. I tillegg kan det være nyttig å lære ungdommene å tenke på en B, C og D plan om de opplever avvisning. Det handler om å ikke legge alle eggene sine i samme kurv, men å ha et valgmessig sikkerhetsnett rundt seg, der det er en rekke alternativ som kommer foran et destruktivt gjengmiljø. Er skaden skjedd, og ungdommen allerede er en del av et destruktivt gjengmiljø må man som yrkesutøver huske på at for gjengmedlemmene føles gjengen som en trygg base og som en familie. Vi må derfor ha noe å erstatte det destruktive gjengmiljøet med, en ny familie og en ny trygg base.

4.8 Mulige begrensninger

Alle artiklene brukt i denne oppgaven går på voksnes reaksjoner på avvisning, og det er en begrensning i og med at denne oppgaven handler om ungdommers reaksjoner, men det er ikke urimelig å anta at de voksne respondentene har vært ungdommer en gang, og derfor er det grunn til å anta at ungdommer ville reagert på samme måte.

I min oppgave kunne alle tre metodene fungert. Kvalitativ metode kunne jeg brukt for å gå dypere inn på ett av momentene rundt avvisning, for eksempel aggresjon. Jeg kunne gjennomført intervjurunder, og stilt en gruppe mennesker spørsmål rundt deres opplevelse av avvisning og aggresjon. Hadde jeg valgt denne metoden kunne det gjort at oppgaven min fikk et annet resultat. Oppgaven min handler om hvordan ungdom reagerer på avvisning, og hvordan avvisning kan være et moment som gjør at ungdom rekrutteres inn i destruktive miljø. I dette tilfellet ville det vært uforsvarlig av meg å intervjuer målgruppen oppgaven omhandler, men jeg kunne intervjuet foreldre. På grunn av tidsbegrensningen, og utformingen på problemstillingen min valgte jeg bort kvalitativ metode.

Jeg kunne også valgt kvantitativ metode. Da kunne jeg for eksempel fått statistikk rundt avvisning, og sett omfanget av fenomenet. Grunnen til at jeg ikke valgte kvalitativ eller kvantitativ metode var at jeg ønsket å få dypere forståelse, mer kunnskap og innblikk i forskningen og litteraturen som allerede eksisterer på temaet. Jeg synes det er interessant å se hva de ulike undersøkelsene og artiklene kommer frem til, slik at perspektivet mitt blir enda bredere, og at jeg får enda større forståelse for hvor forskjellige vi mennesker er, og hvor mange ulike faktorer som spiller inn på de ulike momentene. Jeg tror ikke kvalitativ eller kvantitativ metode ville gitt meg samme resultat, eller like god oversikt som jeg får ved bruk av den litterære metoden.

5.0 AVSLUTNING

I denne oppgaven prøvde jeg å finne ut i hvilken grad avvisning kan være en faktor til rekruttering inn i destruktive gjengmiljø for ungdom. Det var minimalt med studier på akkurat denne sammenhengen, og rekruttering kan ikke trekkes entydig ut fra avvisning, men gjerne en opphoping av flere faktorer. Noe av det jeg lærte var at blant ungdom i et destruktivt gjengmiljø er veldig få uten en belastende oppvekst og livssituasjon, og det er ikke urimelig å anta at avvisningsproblematikk også har vært en del av belastningen. En annen viktig side som jeg lærte var at selv blant de ungdommene som har mange risikofaktorer og opplever avvisning, er det et fåtall som ender opp i et destruktivt gjengmiljø, man kan ikke se at det er noen deterministisk sammenheng. Det må ofte noe mer enn avvisning til: et destruktivt gjengmiljø med et fellesskap som «puller», en nøkkelhendelse som kobler den enkelte til et slikt miljø, som for eksempel vold i hjemmet, eller andre individuelle eller kontekstuelle faktorer. Det vi ser er at utfordringene med avvisningsproblematikk, og rekruttering av ungdom inn i destruktive gjengmiljø er komplekse og sammensatte. Dette gjør at det kreves godt samarbeid mellom flere ledd i samfunnet for å kunne gjøre noe med den utviklingen SaLTo-modellen fremlegger. For å hindre at ungdom rekrutteres og handler destruktivt etter opplevd avvisning må vi voksne lære ungdommen å håndtere avvisning, vi må være gode rollemodeller og vi må lære ungdommen å anerkjenne avvisning som en del av livet. Vi voksne som arbeider med ungdom må anerkjenne de grunnleggende behovene, vi må forstå at når ungdom rekrutteres inn i destruktive gjengmiljø kan det være at de prøver å få dekket et mangelbehov. Ungdommene ønsker å føle på aksept og tilhørighet, vår jobb kan være å hjelpe ungdommen å dekke mangelbehovet på en mer konstruktiv måte.

6.0 LITTERATURLISTE

- Ainsworth, M. (2015) *Patterns of attachment: a psychological study of the strange situation*. Psychology Press *72s
- Andersen, H. & Kaspersen, L. B. (2013). *Klassisk og moderne samfundsteori*. (5.utgave.) Hans Reitzels forlag *18s
- Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care: a practical guide*. McGraw- Hill education *40s
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall *31s
- Bandura, A. (2007). *Psychological modeling: conflicting theories*. Aldine Transaction *26s
- Bandura, A. & Walters, R. H. (1963). *Social learning and personality development*. Holt *47s
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995) *The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation*. *Psychological Bulletin* *33s
- Berkowitz, L. (1993). *Aggression: its causes, consequences, and control*. McGraw-Hill *23s
- Bierhoff, H. W. (2002) *Prosocial behavior*. Psychology press *17s
- Brandtzæg, I. Smith, L., & Torsteinson, S. (2011) *Mikroseparatorer: tilknytning og behandling*. Fagbokforlaget *72s
- Broberg, A., Ivarsson, T., Mothander, P., & Thornye, O. (2008) *Tilknytningsteori: betydningen av nære følelsesmessige relationer*. Hans Reitzels forlag *36s
- Chester, D. & DeWall, N. (2017) *Combating the sting of rejection with the pleasure of revenge: a new look at how emotion shapes aggression*. *Journal of personality and social psychology* *18s
- Chester, D., Lynam, D., Milich, R., & DeWall, N. (2018) *Neural mechanisms of the rejection-aggression link*. *Social cognitive and affective neuroscience* *12s

Dalland, O. (2020) *Metode og oppgaveskriving for studenter*. (7. utgave). Gyldendal akademisk *272s

Fosshagen, K. (2020, 2.Oktober). *Ære*. Store norske leksikon. <https://snl.no/%C3%A6re>

Garrard, J. (2020). *Health sciences literature review made easy*. (5. Utgave). Jones & Bartlett learning *20s

Halvorsen, K. (2002). *Forskningsmetode for helse- og sosialfag- en innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Cappelen Akademisk *15s

Hein, H. (2009). *Motivation: motivationsteori og praktisk anvendelse*. Hans Reitzels forlag. *13s

Juul, J. (2013). *Aggression en naturlig del af livet* (2.utgave). Akademisk forlag. *57s

Lien, I-L. (2011) *Bakvendt land- kriminelle liv*. Universitetsforlaget *62s

Leary, M. (2015). *emotional responses to interpersonal rejection*. Dialouges in clinical neuroscience. (435-441) <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4734881/> *7s

Leary, M., Twenge, J., & Quinlivan, E. (2006). *Interpersonal rejection as a determinant of anger and aggression*. Personality and social psychology review. (1-23) https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1207/s15327957pspr1002_2 *22s

Ma, Y., M, H., Chen, X., Ran, G., & Zhang, X. (2016) *Do attachment patterns predict aggression in a context of social rejection? An executive functioning account*. Wiley Periodicals. *11s

Madsen, K, B. (1981). *Abraham Maslow*. Forum. *7

Malt, U. (2020) Selvfølelse. <https://snl.no/selvf%C3%B8lelse>

Maslow, A. (1987). *Motivation and personality*. (3.utgave) Harper Collins. *27s

Murphy, A. & Russell, G. (2018) *Rejection sensitivity, jealousy, and the relationship to interpersonal aggression*. Journal of interpersonal violence. *12s

Oslo kommune. (u.å.) *Dokumenter og rapporter SaLTo*. Hentet 21.Januar 2022 fra <https://www.oslo.kommune.no/prosjekter/salto-sammen-lager-vi-et-trygt-oslo/dokumenter-og-rapporter-salto/>

Pardede, S., Gausel, N., & Høie, M. (2021) *Revisiting the «The breakfast club»: testing different theoretical models of belongingness and acceptance (and social self-representation)*. Frontiers in psychology. *12s

Rohner, R. & Lansford, J. (2017) *Deep structure of the human affectional system: introduction to interpersonal acceptance- rejection theory*. Journal of family theory & review. *15s

Skre, I. B. (2020, 13.August). *Destruktive atferd*. Store norske leksikon. https://snl.no/destruktive_atferd

Stai, S. (2020, 23.November). *Anerkjennelse*. Nasjonal digital læringsarena. <https://ndla.no/subject:1:f1c484c4-a826-4ba0-a9ee-e00e0b4e35b9/topic:2:8689/resource:06a02d63-84b9-4b29-b31a-f0ae4d471459>

Støren, I. (2013). *Bare søk!: praktisk veiledning i å gjennomføre litteraturstudie*. (2.utgave). Cappelen Damm. *75s

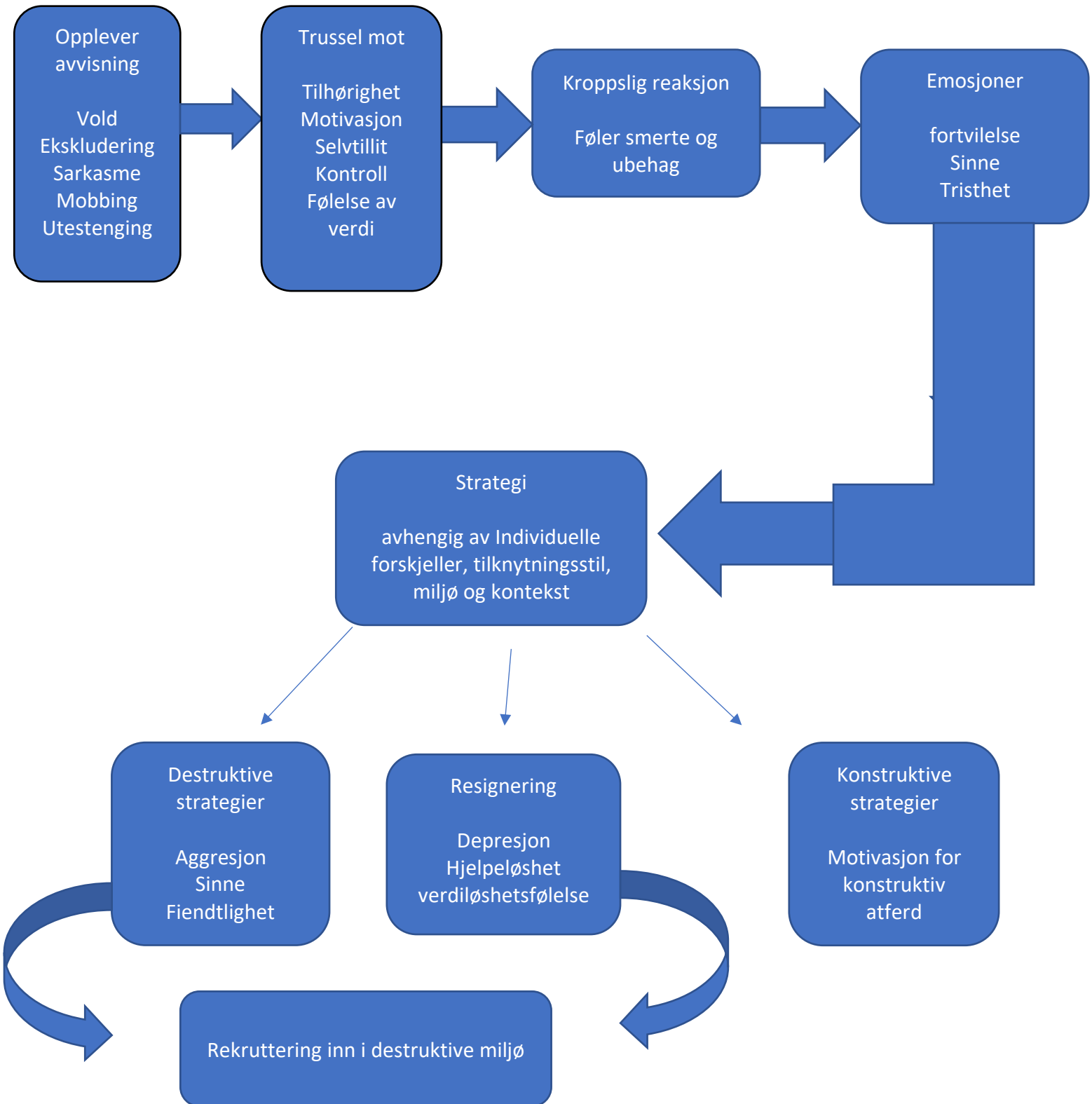
Svartdal, F. (2021, 25.August) *Albert Bandura*. Store norske leksikon. https://snl.no/Albert_Bandura

Tetzchner, S. V. (2019). *Barne- og ungdomspsykologi: typisk og atypisk utvikling*. Gyldendal. *30

Selvvalgt pensum: 1104 sider

7.0 VEDLEGG

Illustrasjon 1

Tabell 1

Forfatter	År	Metode	Respondenter	Avvisningsreaksjoner
Chester & DeWall	2017	kvantitativ	600	Aggresjon, fiendtlighet, sinner
Chester, Lynam, Milich & Dewall.	2018	kvantitativ	60	Aggresjon, hjelpeløshet, angst og depresjon
Ma, Ma, Chen, ran & Zhang	2016	kvantitativ	500	Aggresjon, sinne
Murphy & Russell	2018	kvantitativ	247	Aggresjon, sjalusi
Rohner & Lansford	2017	kvantitativ	349	Fiendtlighet, aggressivitet, engstelighet, usikkerhet, dårlig selvtillit, prososial atferd- motivasjon til å bli akseptert, emosjonelt utilgjengelig.
Pardede, Gausel & Høie	2021	Kvantitativ	387	Prososial atferd- motivasjon til å bli akseptert, verdiløshet